EESTI KEELPILLIÕPETAJATE ÜHINGU
L A U A L E H T

Nr. 2 oktoober 1991 Estonian String Teachers Assotiation's NEWSLETTER

SISU

"Von Dem, was Einer hat" - Endel Lippus 1
Eesti Keelpilliõpetajate Ühing ESTA liikmeks - Aino Riikjärv 1
Seminaril Londonis - Lembi Mets 2
Kümme päeva Luunjas (I Suveakadeemia jälgedes) - Mati Põdra 3
Noodistlugemise kiituseks - Olavi Sild 5
Miks mitte tavandilaul? - Niina Murdvee 6
In Memoriam MAX ROSTAL 11
Contents 12

"Von Dem,was Einer hat"

Suurte muutuste ajal seisame sageli vajaduse ees nähtusi uuesti hinnata, uuesti mõtestada. Tuleb vastata ka küsimusele, mis meil on ja mida pole ehk nii öelda lahendada vaesuse ja rikkuse probleem.

Mida meil pole - seda teame hästi ja loetelu võib saada pikk. Ka sellele, miks meil seda ja teist ei ole, oskame vastata. Ka see, et me ise pole süüdi,vaid meile ei antud, meid ei õpetatud jne. - ka see on enam vähem selge.

Kuid võib olla poleks paha inveteerida ka seda teist poolt - mis meil on, sest midagi siiski ka on või vähemalt peaks olema.

Viimaste aastakümnete jooksul ei ole meie keelpillimängijad tõesti saanud õppida ei Pariisis ega Londonis.

Kui aga püüame loetleda neid, kelle juures meie viiuldajad ja tšellistid on saanud õppida, ja seda mitte lühikeste stipendiumide näol, vaid aastate viisi, siis on see põgus ja üldsegi mitte ammendav loetelu vägagi kõnekas: Ahtjamova, Barinova, Bezrodnõi, Botškova, Bronin, Eidlin, Homitser, Šihmurzajeva, Tsõganov, Tšugajeva jpt.

Kas need teadmised ja kogemused, mis on saadud neilt suurtelt kunstnikelt, kas see pole rikkus? Küsimus ehk on, mis me selle rikkusega oleme osanud ja oskame peale hakata.

Ka selles maailmas, mis meie ees nüüd avarana avaneb, ei anta kellelegi midagi niisama. Kes hästi oskab viriseda, see ilmselt viriseb edasi ja leiab, et talle ei anta, ei võimaldata jne. Kuid on neid, kes tegutsevad, kasutavad oma teadmisi ja korjavad uusi.

Me pole nii vaesed, kui püütakse väita, ehkki meie rikkus ei ole selles kategoorias, mida saab kaaluda ja mõõta. Kuid ta on olemas ja seda tuleb osata kasutada.

Endel Lippus.

EESTI KEELPILLIÕPETAJATE ÜHING ESTA LIIKMEKS

Eesti Keelpilliõpetajate Ühing on astunud pika sammu teel Euroopasse. 8-14. juunini toimus Arvikas (Rootsi) Euroopa Keelpilliõpetajate Assotsiatsiooni igaaastane konverents. Esmakordselt oli osalejate seas ka Eesti Keelpilliõpetajate Ühingu esindus - Aino Riikjärv, Niina Murdvee, Tiiu Peäske. Ettevõtmine oli küllaltki riskantne, kuna siiani ei olnud ju mingisugust ühendust Euroopa organisatsiooniga, olgugi et meie põhikiri näeb ette ESTA liikmeks astumise.

Kasutades ära kõiki võimalikke kontakte ja otsides kirja teel uusi, jõudsime välja korraldava maa - Rootsini. Sealt oli juba kergem võtta ühendust korraldava komitee esimehe Johan Falkiga, kes meile kutsed saatis, millega oli võimalik hankida viisa, osta pilet ja sõita kohale. Eelnevalt olime jõudnud kontakteeruda ka ESTA asutaja Marianne Kroemeri ja peasekretäri Fritz Händschkega, kes meie osalemisele andsid omapoolse soovituse. Mis puudutab osavõtu finantsilist külge, siis siin peame tänama Avatud Eesti Fondi, Eesti Kultuurkapitali Soomes, korraldajamaad Rootsit, Haridus- ja Kultuuriministeeriumi ning väliseestlast härra Peeter Kallast Rootsis, kes kõik meid rahaliselt aitasid.

Konverents toimus Norra piiri äärses linnas Arvikas, mille lähedal asub Ingesundi Muusikakolledz. See on terve kompleks hooneid looduslikult kaunis kohas metsa sees, kus olid kõik tingimused niisuguse konverentsi pidamiseks - 2 kontserdisaali, suur noodi- ja plaadikogu, elamiseks vajalikud hooned, söögimaja jne.

Kuna olime niisugusel konverentsil esmakordselt, siis oli huvitav jälgida neid, kes käivad koos ESTA konverentsidel. Osalejaid oli Soomest, Rootsist, Norrast, Taanist, Inglismaalt, Saksamaalt, Austriast, Šveitsist, Hollandist, Tšehhoslovakkiast jne. Vanuseliselt oli nii väga noori kui ka pensionieas (oma töö juba lõpetanud õpetajaid).

Konverentsi päevakava oli tihe ja pingeline, kuid väga oskuslikult koostatud, sest üritused suurelt osalt kordusid ja nii oli võimalus saada ülevaade praktiliselt kõigest toimuvast. Olid loengud, *workshop*'id, demonstratsioonid ja paneeldiskussioon. Töö toimus inglise ja saksa keeles. Peale selle veel igaõhtused kontserdid, kus esinesid noored muusikud Rootsist.

Korraldajad olid lähtunud konverentsi programmi koostamisel tõepoolest väga laiast kuulajate ringist, alates asjaarmastajatest rahvamuusikutest kuni kõrgprofessionaalideni välja ja igaühel oli, mida kuulata - vaadata.

Püüdsime konverentsil kuulata selle pilguga, mida oleks sealt kasulikku kaasa võtta ka Eesti keelpilliõpetajatel ja kas on on võimalik ka kutsuda kedagi ilmestama meie igapäevast tööd. Ja leidsime, et Rootsis tehakse tä-

nuväärt tööd just algastme õpilase muusika juurde toomisel. Olid mõned head näited: Helena Råberg, Ingvar Kullberg, Margareta Strömblad vaimustasid meid oma ereda näitliku tunniga, milles osalesid viiuldajad, tšellistid ja pianistid, kus ei puudunud ka improvisatsioon ja lõbus laul. Väga huvitav oli ka Lisbeth Vecchi ja Satoko Bergeri koostöö, kus füüsiline tegevus ilma pillita eelnes tegevusele, mis järgnes koos pilliga.

Tõeline show läks lahti, kui lavale tuli Phyllis Young Ameerikast. Kolm kohvritäit igasuguseid värvilisi asjakesi alates kingalusikast kuni gaasrätikuteni, mis kõik osalejate vahel laiali jaotati ja võeti appi näitlikùstamaks kogu tegevust, mis toimub pillimängu juures. Ikka lähtudes loomulikkusest ja sellest, et ergastada seda rasket pillimängu alustamise etappi. Väga populaarne on igal pool grupiõpetus, millega ilmselt peaks ka Eestimaal tegelema hakkama, et vabaneda krambist toota ainult kõrgprofessionaale. Sellest kompleksist on Euroopas ammu vabanetud ja muusika tegemine on inimestele loomulikult vajalik isiksuse arengu seisukohalt.

Kuna pillimäng eeldab ka füüsiliselt tervet inimest, oli kavva võetud ka loeng arst Mats Falkilt, kes olles ise amatöörtšellist, teab täpselt, missugused vaevused võivad tekkida seoses sundasenditega, mida nõuab pillimäng ja kes oli välja töötanud väga huvitava liigutuste kompleksi aidata hädalisi - eriti kaela ja õla ning seljavaevuste all kannatajatele.

Käsitleti ka interpretatsiooniprobleeme - barokkmuusikast ja J. S. Bachi soolosonaatide arhitektuurilist ülesehitust; Ševciku harjutusi ja keelpilliinstrumentidel mängurõõmu leidmise probleeme; Suzuki meetodit ja kuidas harjutada kodus; kuidas panna koos mängima erinevate tasanditega õpilasi jne.

Elevust tekitas Caroline Emery Inglismaalt oma 4 õpilasega: 10 -12 aastased poisid mängisid kontrabassi lausa nauditavalt. Ja demonstreeriti, kuidas kammermusiteseerimise abil võib ka kontrabassistist saada muusik.

Poodiumdiskussioonil arutasid Klaus Hertel (viiul, Saksamaa), Joan Dickson (tšello, Inglismaa) ja Harald Thedeen (viiul, Rootsi) selle sajandi keelpillimängu - ja õpetuse probleeme.

Erakordselt meeldejääv oli ekskursioon Selma Lagerlöfi koju Mårbackasse. See päev lõppes Brunskogi kirikus Rootsi rahvamuusikute kontserdiga.

Kuid me ei läinud Arvikasse mitte ainult ennast täiendama ja tutvuma selle organisatsiooniga. Meie kõige peamine eesmärk oli leida võimalusi Eesti Keelpilliõpetajate Ühingu astumiseks selle organisatsiooni liikmeks. Olime kursis sellega, et ESTA põhikiri näeb ette - ühest riigist on liikmeks üks organisatsioon ja NSVL on astunud ESTA liikmeks. Meie poliitiline seis juunikuus oli veel selline, et eraldi organisatsioonina liikmeks saada oli küllaltki ebatõenäoline. Alustasime kohe läbirääkimisi ja saime kõigilt ESTA juhatuse liikmetelt äärmiselt poolehoidva suhtumise osaliseks. Kuigi jutt käis rohkem külalisliikme staatusest, kuna põhikiri on põhikiri. Kuid kus häda kõige suurem, seal abi ikka lähedal.

Ühel päeval saabus konverentsile ka ESTA president sir Yehudi Menuhin, et osaleda juhatuse koosolekul. Pä-

rast seda oli ette nähtud kohtumine konverentsist osavõtjatega. Nagu selgus, oli juhatuse koosoleku päevakorras ka Eesti organisatsiooni küsimus ja ootamatult kutsuti meid sinna. Küsimus lahendati küllaltki originaalsel viisil, et mööda saada poliitikast - tehti otsus muuta ESTA põhikirja punkt, mis näeb ette igalt maalt ühe organisatsiooni liikmeks olemist. Sellega võisime end lugeda ESTA täieõiguslike organisatsiooni esindajatena, kuigi formaalselt pidi põhikiri muutmisele minema järgmisel juhatuse koosolekul. Sir Y. Menuhin õnnitles meid, tunnustades meie missioonitunnet ja julgust ning soovides Eesti organisatsioonile edu meie kultuuri edendamisel. Olime need "three lovely ladies from Estonia", kes olid omale võetud ülesandega toime tulnud.

Konverents lõppes Oslos, kuid seoses laevasõidu graafikuga ei saanud me sinna sõita. Olime väsinud ja õnnelikud kodu poole sõites.

Aino Riikjärv

SEMINARIL LONDONIS

3 - 7. augustil k.a. oli allakirjutanul võimalus viibida Londoni rahvusvahelisel muusikaõpetuse seminaril nimetusega **"Colourstrings/ colourkeys course"**. Kursus oli arvult juba teine selletaoline ja viidi läbi muusikakolledzis nimega "Trinity college of music". Esimene laiaulatuslik *colourstring* - kursus toimus möödunud suvel sealsamas, vahepeal on seal läbi viidud veel hulk samateemalisi kohtumisi ja kontserte. Ürituse hingeks on olnud viiuliõpetaja George Steven, õppejõududeks aga Geza ja Csaba Szilvay.

Möödunud suvel käisin tutvumas ka Ida-Helsingi Muusikakooliga, kus meetodit kasutatakse. Tänavu novembris toimub seal väike *Colourstrings*-seminar, kuhu samuti loodan pääseda.

Colourstrings on Geza ja Csaba Szilvay keelpilliõpetuse meetod, mis on välja kasvanud meil hästituntud relatiivsest ehk Kodaly süsteemist. Meetodi nimetus - *Colourstrings* - tuleneb pilliõpingute algfaasis kasutatavatest värvidest noodilugemisel (seda on ka meil vahel tehtud). Õpetuse põhialuseks on aga kuulmise arendamine laulmise abil, kasutades õppimise algperioodil liikuvat do-d. Astmenimedena kasutatakse nimetusi do-re-mi, ülemineku absoluutsesse süsteemi tulevad kasutusele tähtnimed a-b-c (just sellises järjekorras). Ka pilliõpetuses alguses absoluutnimetusi ei kasutata. Noodikiri on algul samuti

lihtsustatud, 1-2 noodijoont; ridu tuleb vastavalt arengule juurde. Iga elementi õpitakse tundma algul lauldes käemärkidega; seejärel mängitakse noodist ja peast erinevate sõrmestustega. See kinnistab juba algul tunde, et terve pille ulatuses on ühtlaselt mugav mängida ning kaovad hirmud kõrgete positsioonide ja rohkete võtmemärkide ees. Tekib heas mõttes stereotüüpne lähenemine vasaku käe tehnikale - mis silmale ja kõrvale tuttav, on tuttav ka käele.

Meil on aastaid vaieldud relatiivse süsteemi otstarbekuse(-tuse) üle, unustades, et meie solfedzoõpetus on sammunud täiesti oma teed ja jõudnud peadpööritavaste kõrgusteni, kuid hoopis lahusolevana instrumendiõpetusest. Sama leidis ka meie solfedzoõpetaja Mall Ney, kes tänavu samuti kursustest osa võttis. Olen kindel, et kui panna solfedzo ja pilliõpetus ühte jalga käima, oleksid tulemused väga head.

Huvitav on märkida, et mujal maailmas on solfedzo üpris tundmatu. Ja ungarlannast õpetajalegi, kes Londoni kursustel esines, ei jää meie parimad solfedzopedagoogid põrmugi alla.

Paljud kursuslased omandasid kogu põhimõtte imetlusväärselt kiiresti. Keelpillimängijate jaoks koosnes kursus kolmest põhilisest ainest: eriala, solfedzo, orkester. Kursuslased võisid külastada ka teiste erialade loenguid (kitarr, klaver, lasterühm). Tšelloeriala loengutes tutvustas Csaba Szilvay meile oma tšellokooli koostamise põhimõtteid, mängiti harjutusi kõikvõimalike sõrmestustega, püüdes vältida mõtlemist absoluutnimedes.

Minule oli just see ülesanne absoluutse kuulmise tõttu väga raske. Koolis olen õppinud retatiivset solfi, kuid mõelnud siiski absoluutses süsteemis. Geza Szilvay sõnul pole absoluutse kuulmisega õpilasel relatiivset meetodit vaja. Õpetaja peab aga ka teiste laste jaoks omandama.

Kogu õpetus algab varases eelkoolieas, lasterühmades - see kõik on meile tuttav. Lastelaulukesed, õpitud juba lasterühmades, leiavad kasutamist ka erialatundides. Orkestris hakkavad lapsed mängima juba paarikuulise õppimise järel - partiisid leidub orkestris igale vanuseastmele. Ja mis kõige toredam - juba esimesel aastal võib igaühest saada orkestrisolist, sest paljudele laulukestele on tehtud hiilgavad orkestrisaated! Pole vist leida paremat stiimulit harjutamiseks.

Kursuste orkestritundides tutvuti vastava lasterepertuaariga, aga õpiti ka oma lõbuks mõningaid teoseid, millest üks kanti ette kursuste lõppkontserdil.

Süsteemi tugevus on tema terviklikkuses. Nõnda ka *Colourstrings*-meetodi puhul. Mis puutub tehnilistesse võtetesse, strihhidesse jne., siis see jääb muidugi iga õpetaja enda asjaks.

Ja lõpuks - Geza ja Csaba Szilvay on lubanud tuleval õppeaastal tulla oma meetodit ka Tallinna tutvustama.

Lembi Mets

KÜMME PÄEVA LUUNJAS

(I Suveakadeemia jälgedes)

Panen neid ridu kirja ajal, mil Suveakadeemiast on möödas veidi rohkem kui kuu ning tulnud on ka esimesed hinnangud väljastpoolt "akadeemikute" ringi.

Käesolev kirjutis valmib spetsiaalselt Eesti Keelpilliõpetajate Ühingu laualehe jaoks. Et vabariigi teised väljaanded on toimunut kajastanud osavõtjate silmade läbi ("Postimees" 27. augustist) või siis kroonika rubriigis ("Sirp" 6. septembrist), püüaksin antud artiklis valgustada lugejat rohkem tegijatepoolsete hinnangute abil.

Mitte ükski asi siin maailmas ei kao kuhugi ega teki mittemillestki. Mõistmaks, kust tuli idee selliste akadeemiate korraldamiseks, tuleb minna ajas tagasi, Noorte Viiuldajate Ansambli (NVA) "kurikuulsale" 1990.a. suvisele kokkutulekule. Just sellel üritusel formuleerusid allakirjutanu jaoks paljud printsiibid, nagu näiteks õpilaskeskne pedagoogika, diferentseeritud töö vajadus, range reziimi ja ettekirjutuste mittevajalikkus - ning said kohe ka lahingukarastuse, sest uut ei võetud vastu pehmelt öeldes just avasüli ning skeptikute kõrval oli otseselt vastuseisjaidki.

Edasine on rohkem või vähem juhtunust tuletatav. Lühidalt: "jultunud nagadest" NVA-s vabaneti, peatselt tekkis sõltumatu liikumisena Eesti Noorte Keelpilliorkester (ENKO) kui vaimne vennaskond, NVA kadus (kaotati?) olematusse, vastloodud kultuurifirma "FRATRES" võttis oma egiidi alla nii ENKO kui (tol ajal veel pelga ideena) noorte muusikalaagrite korraldamise. Nii oli jõudnud kätte 1991. aasta kevad, toimunud ENKO lavaristsed ja allakirjutanult otsesõnu küsitud; kas me suvel ka midagi teeme? Ja tuligi ajud tööle panna.

Allakirjutanu pole kunagi kahtluse alla seadnud noorte muusikalaagrite korraldamise vajalikkust. Samas aga ei saa ignoreerida fakte, et on muutunud ajad, haridus väärtustunud, noor põlvkond kiiremini arenenud ning tänu avardunud reisivõimalustele näinud ka seda, kuidas seda või teist tehakse piiri taga.

Kahe silma vahele ei saanud jätta ka fakti, et rahaliselt oli "FRATRESE" ENKO-sihtprogramm täiesti nullis, see aga tähendas osavõtu maksustamist, mis omakorda tähendas, et osavõtjatel on õigus makstud raha eest saada seda raha väärt haridust.

Õppeprogramm sai koostatud arvestusega, et osavõtjatel oleks võimalus saada teadmisi ka ainetes, mis arusaamatutel põhjustel on jäänud välja muusikakoolide õppeplaanidest. (Ehk vaevuks mõni Muusikakeskkooli pedagoog teatama, miks keemia on tulevasele muusikule vajalik, keelpillimängu ajalugu aga mitte?) Meeskonna koostamisel polnud muud kriteeriumi, kui professionaalse töötegemise nõue, arvestatud sai eelkõige pedagoogi kontaktivõimet õpilasega, kuid ka isiklikku mängutaset ja lihtsalt pealehakkamist.

"Päevalehe", "Postimehe" ja "Muusikalehe" informatsiooni peale võtsid ühendust 65 õppurit sünniaastatega 1971 - 1981, elukoha järgi: Tartust 19, Tallinnast 15, Pärnust ja Rakverest kummastki 6, Valgast 5, Saaremaalt 3,

Põlvast, Tõrvast ja Põltsamaalt igaühest 2 ning Jõhvist, Võrust, Nuiast, Keilast, Sillamäelt 1 esindaja.

Haridustaseme järgi:

professionaalsetest muusikaõppeasutustest 19

LMK lõpetanuid 16

LMK-de V - VIII klassid 24

LMK-de nooremad klassid 6.

Ehkki (kordan veel) Suveakadeemia ei pretendeeri NVA laagrite õigusjärglusele, tegi rõõmu Rakvere, Valga, Keila ja Nõmme LMK come-back; täiesti uued geograafilised punktid olid allakirjutanule Tõrva ja Ülenurme LMK-d.

" Miks otsustasid võtta osa Suveakadeemiast? Kas omasid mingitki ettekujutust sellest, mis Sind ees ootab?" (Anonüümselt küsitluslehelt.)

Lugedes vastuseid küsimusele, torkas silma, et enamus osavõtjaid ei kujutanud ette, kuhu nad tulevad. Keskmine vastus oli: lugesin lehest, pani asjast huvitama; alguses kartsin erialatunde (uute õpetajatega), aga nagu kohapeal selgus, osutusid mu kartused asjatuteks.

Tõtt öelda oli ka nende ridade autoril akadeemia eelõhtul rida uduseid asju. Kuigi paigas olid juba õppeained ning pisut mõeldud ka sellele, millega võiks tegelda Night Club'is, võttis paljas mõtegi, et miski võib läbi kukkuda, jalust nõrgaks.

Asjatuks osutusid allakirjutanugi kartused. Kogu seltskond (st. osavõtjad, õppejõud ja personal) saavutasid kiiresti ühtse hingamisrütmi ning toetasid üksteist rasketel momentidel.

Siinkohal on paslik väikeseks lõõgastuseks tuua ära paar väljavõtet nende ridade autori ülestähendustest. Aidaku need episoodid lugejal pisutki Suveakadeemia õhkkonda sisse elada:

13.08. .... ja nad tulid! Vaatamata kõvale vihmasajule rõõmsate nägudega. Huvitav, kauaks?...

kell 19.00 Komandant Jaan kinnitab, et läheb kohe hulluks. Ühele on vaja teist tekki, teisele kolmandat patja, kolmandale küttepuid, neljandale ahjuroopi ning viiendale lihtsalt inimlikku tähelepanu.... Kell 22.30. Väike sõnavahetus Jaani ja Kaire vahel lõpeb sellega, et viimane otsustab täies riides basseini külastada.... Ega Jaangi võlgu jää.

14.08. Suur tööpäev, esimene täiskoormusega. Kui selle päeva vastu peavad, saavad rütmi sisse...

Kell 0.15. Tundub, et värk läks normaalselt käima. Pidasid vastu isegi poolteist tundi Berliozi Reekviemi...

15.08.... Täna tegid toreda üllatuse 3 MKK piigat B-orkestrist. Ütlesin, mis ma arvan sellest, kui orkestripartiisid ei viitsita harjutada ning lahkusin areenilt - ja juhtunu ning õhtusöögi vahel tegid nad oma rühmadega meeletu grupiproovi. Kus on see "pedagoog", kes püüdis omal ajal mulle selgeks teha, et nii noortel lastel puudub aju...

16.08. Hommikusöögi eel istuvad 5 jaburat kuju söökla trepil ja ümisevad tuntud diskohitte. Kuues pole üldse jalgu alla saanud.

Eksisin eelmisel õhtul Night Club'i - ja asi lõppes diskomaratoniga. Et keegi ei tahtnud alla anda (iseloomu paistab rahval olevat), läkski hommikuni välja. 8 tundi!...

Kell 22.30. Kõige naljakam, et diskotajad ei teinud teist nägugi, vaid osalesid kõikides proovides ja tundides, mis ette nähtud...

18.08 Täna polnud keelpilliajaloo- ega valikainetunde ette nähtud (et pool puhkepäeva või nii). Selle plaani rikkusid ära pedagoogid, kellel tekkis idee korraldada Haydni Tšellokontserdiga lisaproov...

Õhtul tuli "grupp seltsimehi" teatama, et nad tahaksid ENKO baasil luua noorte kammerorkestri ja paluvad Marti endale dirigendiks. Tundsin huvi, miks nad siis minu poole pöörduvad. Vastus vajaks äratrükkimist: kardavad, et ma solvun... Millest?

22.08. Kui mõni NVA hädapedagoogidest oleks näinud - kuulnud viimase 12 tunni parimaid ütlusi - tegusid, oleks 100% kaevatud kuhugi kõrgemale poole. Kõigepealt - Helen ja Nublu marsivad umbes südaöö paiku Mardi ja Pärdi elamisse sisse ja põrutavad peale: noormehed, marss tantsima! Kusjuures nad said oma tahtmise...

Siis - keset kõige magusamat und koputus minu toa uksele. Sisse astuvad Pärt, Eve, Kristiina, Ellu ja Anneli ..., et pakkuda kella- viie -teed!!! Tõepoolest - kell näitabki 5.00

Täna on viimane tööpäev. Kuigi keegi ei taha koju sõita, on homme samal ajal bussid vastas. ENKO omadega saame loomulikult pea kokku, sest ees ootab kontsert novembris, aga ülejäänutest on päris kahju. Ma ei tea, millega LMK-des tegeldakse, aga õpetamisega kindlasti mitte.

(Pärt ütles selle peale, et samasugusele järeldusele on tuldud ammu enne mind ja sellest ka juttu tehtud - aga kõik on olnud nagu hane selga vesi. Uskumatu!)

/.../ Lootsin naiivselt, et õppejõud jäetakse rahulikult lõpuõhtut pidama, aga kus sellega. Meid otsustati ära ristida!!! Veeti mööda kuumaastikku, topiti käsipidi mingisse mudasse (Hille kommentaar: "Kas mäletad, kuidas sa mind ristisid?") ja lõpuks visati basseini. Julmad naljad...

23.08. Kaire paneb asja üsna ühemõtteliselt paika - läheks buss ometi kraavi! Paraku mitte - täpselt 12.00 on nii Põhja - Eesti kui ka lõuna- Eesti ringi veovahend saabunud. Hea oli, aga otsa sai, loodame siiski, et mitte igaveseks. Olgem optimistid!

* * *

Kommentaarid on ilmselt liigsed. Allakirjutanule tegi erilist headmeelt, et osavõtjad olid suutnud niivõrd sundimatus ja sõbralikus õhkkonnas teha mehemoodi tööd. Aga võib-olla just sellepärast?

Loomulikult olid akadeemial ka omad varjuküljed, kuid ükski taoline üritus pole toimunud iial ilma nendeta. Antud artikli piires ei leia kajastust tõsised minnalaskmised LMK-de töös, pillimured jms. - mis ei tähenda aga, et sellistele probleemidele võib vaadata läbi sõrmede. Praegu paneksin siiski punkti lootuses, et toimunud Suveakadeemia lähema kümne aasta jooksul mingid nihked meie keelpillimängus põhjustab, ja et majanduslik olukord võimaldab teostada ka II, III ... n Suveakadeemia.

1. Orkestriklassi töökava

(dir. M. Põdra, assistendid M. Laas ja J. Alavere)

ENKO

Telemann Süit "La Bizarre"

Vivaldi Kontsert 4-le viiulile h-moll

Haydn Tšellokontsert D-duur

Britten Lihtne sümfoonia

Bartók Transilvaania tantsud

Selle kavaga (+Brahmsi Koraalieelmängud) astub ENKO üles 16. novembril Tartus ja 17. novembril Tallinnas.

B - orkester:

Rossa 9 Soome ja Ungari rahvalaulu töötlust

Schumann 8 pala "Noortealbumist".

2. Keelpillimängu ajalugu

14.08 Eesti keelpillimängu areng kuni 1940. aastani *(Niina Murdvee)*

15.- 16.08. Viiuli perekonna arengulugu. Poogna areng. Pillimeistritest. *(Mati Põdra)*

17. 08. Arcangelo Corelli. Audio: Concerto grossod op. 6 *(Mati Põdra)*

19.08. Eesti keelpillimängu areng 1940. aastast tänapäevani *(Niina Murdvee)*

20.08. Antonio Vivaldi. Audio: "Aastaajad" *(Priit Bernhardt)*

22. 08. Kokkuvõtteks ja kordamiseks. Audio: Virtuospalu viiulile *(Mati Põdra)*

3. Night Club

14. 08. Hector Berlioz - mässumeelne romantik. Audio: Reekviem *(Mati Põdra)*

15.08. Londoni sümfoonikute töömailt. Audio: Valesümfooniad *(Pärt Tarvas)*

16.08. George Gershwin. Audio: Fantaasia ooperi "Porgy ja Bess" teemadel, Klaverikontsert, Ameeriklane Pariisis, Rhapsody in Blue *(Mati Põdra)*

18.08. Dzässi ajaloost. Audio: The Baltic Military Dixieland Revival *(Mati Põdra)*

19.08. Aaron Rosand mängib Sarasatet *(Kristel Eeroja)*

20.08. Priit Bernhardt Surprise Violin Swing Band *(PB-vn, Jaan Alavere- pno, Mati Põdra - cb)*

4. Kontserdid

17. 08.

Mozart Divertisment KV 439b, õppejõudude kvartett – *Kristel Eeroja, Kreetta Hannula, Terje Raidmets, Pärt Tarvas*

Anonymus 3 pala kolmele viiulile – *Kristiina Villem, Karina Järviste, Elo Ivask* - õp. Kristel Eeroja ansambliklass

Vivaldi Tšellokontsert a-moll solist *Mart Laas + kammerorkester*

21. 08. (õppejõudude kontsert)

Händel Sonaat 2-le tšellole *Mart Laas, Pärt Tarvas*

Boccherini Duo *Mart Laas, Pärt Tarvas*

Bartók Viiuliduod *Kreetta Hannula, Kristel Eeroja*

Rossini Sonaat nr.3 C-duur – *Kreeta Hannula, Kristel Eeroja, Mati Põdra*

22. 08. (lõppkontsert)

Soome rahvalaulude töötlused 2-le viiulile – *Liina-Grete Lilender, Mari-Liis Toom* - õp. Terje Raidmetsa erialaklassist

Anonymus 2 vana tantsu – *Arno Hellat* – õp. Kristel Eeroja erialaklassist

Gluck Meloodia – *Angelika Nõmm* – õp. Kristel Eeroja erialaklassist

Händel Sonaat II osa – *Triinu Schmaltz* – õp. Kristel Eeroja erialaklassist

Boccherini Trio – *Alar Villems, Triinu Raudvere, Eve Saar* – õp. Pärt Tarvase ansambliklassist

Haydn Kvartett G-duur I osa – *Elo Ivask, Kristiina Villem, Kirti-Kai Loorand, Eve Pütsep* – õp. Pärt Tarvase kvartetiklassist

Vivaldi Viiulikontsert a-moll I osa – Kammerorkester – solist *Marlis Timpmann õp. Priit Bernhardt ja Edda Palosälg*

Vivaldi Kontsert 4-le viiulile h-moll – Kammerorkester – solistid *Leho Ugandi, Terje Raidmets, Kristel Eeroja, Kreetta Hannula*

Schröder "Eine kleine Nachtmusik" – *Kristel Eeroja, Terje Raidmets, Kirti-Kai Loorand, Mart Laas*

17. 08. kontserdil esitati veel Haydni Trio C-duur – *Kristiina Villem, Karina Järviste, Anneli Leemet*

Mati Põdra
I Suveakadeemia juhataja

NOODISTLUGEMISE KIITUSEKS

"Hea viiuldaja peab suutma noodist esitada iga tema ette asetatud teose", väitis oma 1751 aastal ilmunud viiulikoolis kuulsa Corelli üks silmapaistavamaid õpilasi Fr. Geminiani. See oli tõepoolest eluline nõue, sest möödunud sajandeil peeti lehest mängimise võimet üheks olulisemaks (improviseerimisvõime kõrval) instrumentalisti meisterlikkuse mõõdupuuks.

Muusikaajalugu on täis kirjeldusi lugematutest võistumängimistest, kus on kahe virtuoosi ette asetati spetsiaalselt seks otstarbeks komponeeritud kaelamurdev oopus, mis oli veel liiatigi nii lohakalt kirja pandud, et kohati võis autori mõtet vaid aimata... Taoliseks võimeteprooviks pidi artist alati valmis olema. Tõsi, heal lehestlugemisoskusel oli ka argipäevasem motivatsioon - see võimaldas laiendada oma muusikalist silmaringi ajal, mil puudus raadio, televisioon ning avalikud kontserdidki polnud veel kuigi sagedased. See kõik on muidugi minevik, ehkki mitte nii väga ammune. Veel möödunud sajandivahetusel pidid F. Kreisler, C. Flesch, J. Thibaud jt. Pariisi konservatooriumi diplomi lunastamiseks sooritama ka lehestlugemiseksami kvarteti koosseisus.

Tänapäeval kontrollitakse keelpillimängijate vastavat ettevalmistust vast ainult orkestrikonkurssidel ning seetõttu on noodistlugemise arendamine õppetöös üsna taha-

plaanile jäänud. Sellest on aga väga kahju, sest regulaarne *a prima vista* mängu harrastamine teenib märksa laiemaid ning olulisemaid eesmärke kui ainult spetsiaalsete lehestmänguvilumuste treening.

Esiteks - see on ainulaadne ja asendamatu tehnilis-väljendusliku potentsiaali, samuti aga konkreetsete tehnikaelementide ning vilumuste kontrollivahend. Nagu märkis väljapaistev saksa pianist W. Gieseking, kujutab lehestlugemine enesest "sisuliselt terviklikku interpretatsiooniprotsessi (st. analüüsi, sisseelamist, tõlgendust jne.), mille intensiivsus ja kiirus on ainult sedavõrd suur, et toimuv ei jõua suuremas osas teadvustuda. Jääb mulje, nagu transformeeruks nooditekst iseenesest mänguliigutusteks. Sealjuures tegutsevad mängija käed-sõrmed lausa hämmastava kindluse ja enesestmõistetavusega, olles selles ülima kontsentratsiooni seisundis vabanenud teadvuse kammitsevastpidurdavast liigkontrollist."

Seega on tavaolukorras väga ulatuslik ja ajas laotunud esitusprotsess järsku kokkusurutuna, vähendatuna, aga samas terviklikuna meie ees hindamiseks ning temas strateegiliste korrektuuride tegemiseks. Lehestlugemisel õpilase poolt märkamata jäävad muusika ja faktuuri elemendid - detailid näitavad õpetajale eksimatult kätte, millele on edaspidi vaja süstemaatiliselt enam tähelepanu pöörata.

Teiseks - see on võimalus rikastada meie igapäevast monotoonsusele kalduvat harjutamist ekstra huvitavate muusikalis-tehniliste pisiülesannetega. Ehk tasuks tõepoolest nõustuda J. Szigety'ga, kes kutsus oma kolleege-viiuldajaid "iga uue tööpäeva hakul astuma võitlusse uudse ja harjumatuga, selle asemel, et päev-päeva, aasta-aasta järel allutada oma organism ühtede ning samade ärritajate mõjule (st. ühele - samale "lahtimängimise " rituaalile) ja vastata neile ühtede-samade refleksidega, nagu Pavlovi koer"? Toodud tsitaat on pärit tema teosest "Viiuldaja märkmed", mis sisaldab hulgaliselt näiteid taolistest intrigeerivatest ülesannetest koos autori kommentaaridega. Kirjeldatu pole muidugi mõista lehestlugemine klassikalises tähenduses, ent on ju siingi "võimalikud variandid". kahtlemata nõuab taoliste ülesannete otsimine õpilaste tarvis õpetajatelt küllaltki palju lisatööd, aga see on ka väga tõhus moodus oma kasvandike professionaalse mõtlemisvõime edendamiseks, oskuste kui selliste kujundamiseks üldse. Need ülesanded ei tohiks olla liialt ulatuslikud ja töömahukad, sest eesmärk on ju pakkuda vaheldust - korraks piisab passaazilõigust, huvitavast dünaamilistämbrilist probleemi sisaldavast fraasist jne. Siinjuures on väga oluline hoiduda kiusatusest õpilasele n.ö. "ette öelda" - kogu asja tuum selles ongi, et konkreetse sõrmestus-, štrihhi-, poognajaotus- või fraasikujundusülesande peab ta täiesti oma peaga lahendama.

Kolmandaks - lehest mängimine (klassikalisel kujul) on professionaalse psühho-füüsise tarvis hädavajalik, üldtreening, mis avardab arengupotentsiaali ning stimuleerib omandamisvõimet. Öeldu baseerub neurofüsioloogias tuvastatud seaduspärasustel. Lugegem tähelepanelikult, mida kirjutab mainitud teaduse esindaja N. Behtereva ning püüdkem hoomata kirjeldatava nähtuse tähendust meist igaühe jaoks: "On teada, et ajus eksisteerib mehhanism, mille ülesandeks on tagada meile lisavõimalused (ja teinekord isegi võimed) kohtumiste puhuks uudse, ootamatu või ekstreemsega. Need, kellel on olnud võimalus 'piiluda', mis juhtub ajus momendil kui situatsioon osutub uudseks-ebatavaliseks, kui on vähimgi põhjus imestamiseks ja kui taastub tuttavlik olukord, võivad tunnistada, et taolistel juhtudel mängib kesknärvisüsteem läbi määratu hulga erinevaid reageerimisvõimalusi ja "valmisolekuid". Sel ajavahemikul aktiviseerub tohutu mass närvielemente, lülitub töösse kogu ääretu seostevõrk aju eri piirkondade vahel. On väga tõenäoline, et taoline reaktsioon uudseleootamatule kujutab enesest midagi aju iseenesliku treeningu taolist. See võib olla mehhanism, mis garanteerides pillavalt "lisavalmisolekuid" iga pisimagi uudsuse tarvis, stimuleerib ja säilitab indiviidi õppimis-omandamisvõimet suurema osa kestel tema elueast". Jääb ainult lisada, et oleks ilmne rumalus seda mehhanismi mitte püüda ära kasutada professionaalsetel eesmärkidel. Asetades end olukorda *"hic Rhodos, hic salta!"*, anname loodusele võimaluse olla meie vastu helde, paotada pisut nende varaaitade uksi, mis muidu on kindlalt suletud ning milliste olemasolust meil sageli pole õrna aimugi. Ehk proosalisemalt ja konkreetsemalt väljendudes - regulaarne lehestmäng tõstab õpilase omandamisvõimet-paindlikkust nii- ja niimitu protsenti. Kui mitu just täpselt, pole kahjuks teada.

Ja lõpuks - iga *a prima vista* seanss on õpilase jaoks kainestav kokkupuude karmi tegelikkusega, mis ootab teda kaitsvate erialaklassi seinte vahelt väljudes. See on hädavajalik homoöpaatiline stressiannus, mis karastab, valmistab ette ka rambipalavikust jagusaamiseks ning enese mobiliseerimiseks igas olukorras.

Olavi Sild

MIKS MITTE TAVANDILAUL?

Usun, et kõik viiuliõpetajad on kogenud, kui tähtis on väikesele lapsele kas ilus noot, tuttava laulu mängimine, loo mängimine, mis on seotud mingi jutustusega vms. Ja kuigi viimastel aastatel liikuma hakanud informatsioon viiulimänguõpetuse suundadest maailmas ja ka materjalide paljundamisvõimalused on mingil määral kustutanud repertuaarinälga, on ikkagi just algõpetuse juures selgesti tuntav suur repertuaariringi kitsus.

Et näidata üht võimalust lapse pillimänguõpetamise teel, pakuksin välja kasutada noodimaterjalina eesti vanu tavandilaule. Siin pole muidugi mõeldud, et kõiki laule - noodinäiteid kasutatakse järgimööda ära, vaid arvestades lapse arenguastet, omandamiskiirust ja ülesannet antud arenguetapil peaks õppejõud tegema valiku õpetatavast. Kuid miks just tavandilaul?

Miks ma soovitan kasutada õpetamises rahvakalendri tähtpäevade kombestikust pärit elemente?

Näen tavandilaulude kasutamise mõtet selles, et seletades (ja mängides lapsega läbi vastavalt lapse vanusele) eesti kombestikku, õpetame me lapsele pillimängu mitte kui iseseisvat nähtust, vaid oma kultuuri kontekstis. (Muidugi peab pedagoog meeles pidama, et neid laule vanad eestlased viiulil ei mänginud, nii et meie ainult kohandame

rahvamuusikat oma vajadustele). Peame tunnistama. et meie, pillimängijad tunneme oma rahvalaule halvasti ja ei oska senini näha, millised repertuaarivõimalused siin meie jaoks peituvad. Rahvalaule võib mängida mitmel aastal, lahendades ühel aastal üht, teisel teist ülesannet. (Iseenesest mõista ei välista tavandilaulude kasutamine viiulimänguõpetuses muu repertuaari kasutamist vastavalt vajadustele). Valikul peaks olema määravaks konkreetne ülesanne, võte, oskus, mis saab omandatud ühe või teise rahvalaulu kaasabil.

Siinsed näited on vaid väike valik meie tohutust varamust. Sellel, kes soovib pakutud teed edasi minna, soovitaksin lähemalt tutvuda Herbert Tampere suurkoguga "Eesti rahvalaule viisidega" (Eesti Riiklik Kirjastus. Tallinn 1960), aga ka näiteks Tõnn Sarve lasteraamatuga "Kõik on ju ime" ("Eesti Raamat" 1985), Mikk Sarve raamatuga "Rahvakalendri tähtpäevad" ("Eesti Raamat" 1988), "Regilaulikuga" (Ülo Tedre, Veljo Tormis, "Eesti Raamat" 1975) jne.

Kuna meie oleme seotud kooliaasta tsükliga, siis meie jaoks kujuneb esimeseks tähistatavaks rahvakalendri tähtpäevaks niisiis **mardipäev** (10. nov) Rahvakalendri järgi on selleks ajaks läbi üks vilja-aasta-periood. Mardi- ja kadripäevast algasid talvised tööd, algas n.ö. uus majandusaasta.

Rahvas ütles: "Mart käib üle maa, Kadri üle karja". Tänini on püsinud elujõus mardi- ja kadrijooksud (-sanditamised). Mardipäeva teatakse rohkem "poistejooksude " päevana. Täpne kombestik on kahjuks paljude jaoks veel tundmatu nüüdsel ajal, kuid vanasti peeti sellest väga täpselt kinni ja usuti rituaalidesse. Noored käisid lauldes perest peresse, laulsid väljas paludes sisselaskmist, sees lauldi ja mängiti läbi teretuslaule ja õnnistamislaule, siis peale andide anumist lauldi tänulaule ja sooviti kõigile suurt õnne tuleval aastal. Mardid soovisid viljaõnne, kadrid karjaõnne.

Viisid, mida lauldi, kordusid tihtipeale ja olid ka mardi- ja kadripäeval sarnased. Kuidas meie saame neid kasutada?

Kindlasti alustame sellest, et jutustame (arvestades jällegi lapse vanust) mardipäeva kombestikust, laulame talle neid laule ja siis näitame, et neid saab mängida ka viiulil. Oletame, et meil on tegemist päris algajaga. Esimene võimalus on muidugi lapse poolt lahtise keele alla tõmbamine viisile saateks. Kui aga näpud on juba peal ja elementaarrütmid (veerandid ja kaheksandikud) selged, siis sobivad õpetamiseks päris hästi (kas siis ainult pizzicatos või ka poognaga mängides) järgmised laulud (Näide 1):

Näide 1

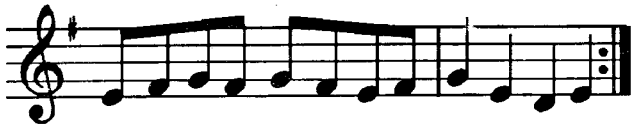

Laske Marti sisse tulla, Martti, Martti
Mardi küüned külmetavad, Martti, Martti
Mardi varbad valutavad, Martti, Martti...

ja kui laps on selleks valmis, võib ta seda viisi mängida ka alustatuna teisest sõrmest. Siis nihkub pooltoon 3. ja 4. sõrme vahele.

Kõik sõrmed on rakenduses näites nr. 2 (Näide 2)

Näide 2

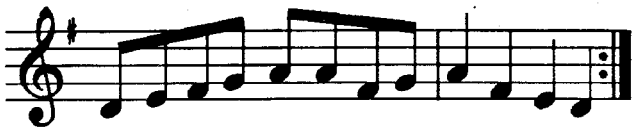

Tere tere perekene, Martti, Martti
tere, tere pihlakane, Martti, Martti
tere tere remmelgane, Martti, Martti

Neid laule võib mängide kõigil keeltel. Edasijõudnud lastele, kes on alustanud positsioonide õppimist, võib anda mängida näidet 1 ka oktaav kõrgemalt III positsioonis. Lühike viis ja paljud kordused tagavad meile väljaõppe. Samuti on siin ka selge ülesanne paremal käel (lühikese ja pika strihhi vaheldamine). Võib lisada f ja p taotluse vms.

Kui me oleme lapsega töös jõudnud madala teise sõrme asendi õppimiseni, siis on meil kasutada järgmine laul: (Näide 3)

Näide 3

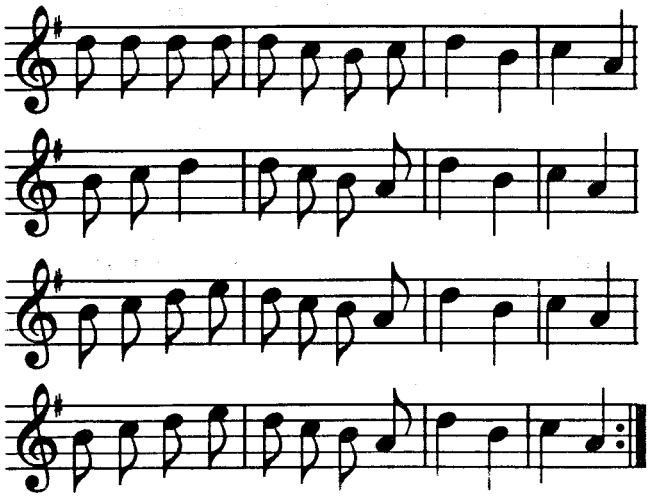

Märdi omma kaugelt tullu, Märtti, Märtti
läbi suu supa sapa, Märtti, Märtti
läbi pikä pilliruu, Märtti, Märtti
läbi kallõ kastõ heina, Märtti, Märtti

Või siis järgmist laulu - kui seda mängida re-noodist, jääb pooltoon 1. ja 2. sõrme vahele; kui aga soovida kinnistada õpitavat pooltooni lahtise keele ja 1. sõrme vahel, alustame do-noodist. Nüüd lisandub ülesandena ka keelevahetus madalamale keelele, aga ka võimalus mängida

küll ühel keelel ja samas helistikus, kuid III positsioonis (Näide 4).

Näide 4

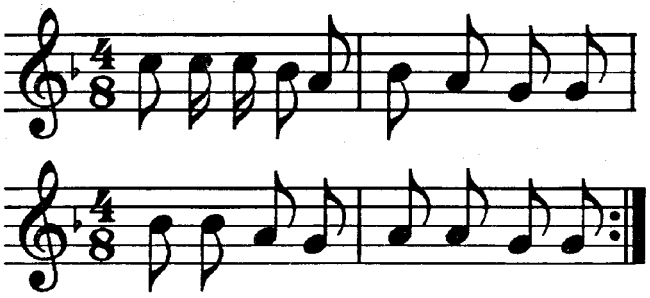

Ei ole Marti maasta tulnud,
Marti tulnut taevaasta.

Muutuvat 2. sõrme asendit erinevatel keeltel saame harjutada järgmise näite abil: (Näide 5)

Näide 5

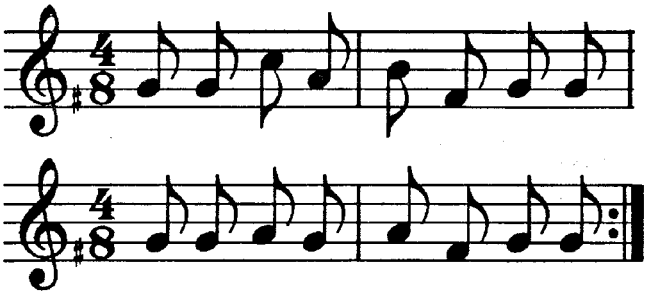

Kas tohin tubaje tulla
alla katuste ajada
Ehk on allikad tuassa
linalikud pormandalla

Järgmine näide on 3/8 taktimõõdus: (Näide 6)

Näide 6

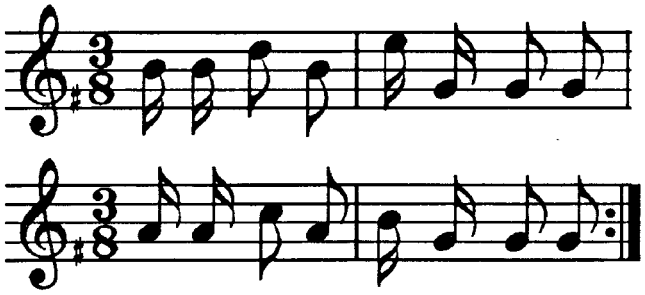

Hüppa marti, karga marti,
hüppa marti üksipäini
karga marti kaksipärdi
Marti kargab makkaraida
kargab kapsajuurikaida
siapäida puolikaida

III positsiooni + sirutatud 4. sõrme flazoletil saame harjutada (muidugi ükskõik millisel keelel mängides) sellel näitel:

(Näide 7)

Näide 7

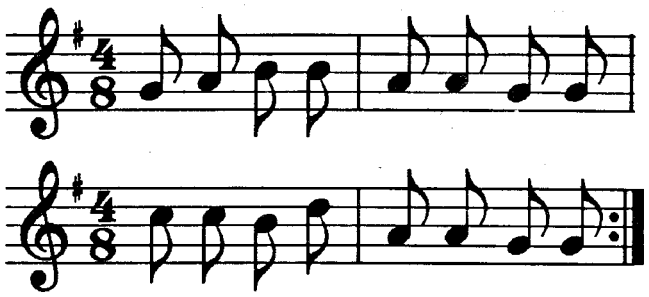

Laske sisse mardisandid
Mardi küütsud külmetavad
Mardi varvad valutavad
sõrmeotsad valutavad
Mart on tulnud kaugeelta,
üle soo, suure libeda

Järgnevad kaks näidet on neile, kes oma arengus jõudnud suuremate oskusteni ja kellele me nüüd kavatseme õpetada keerulisemaid rütme ja rütmiühiku kaupa lugemist. Antud näidetes on meil rütmiühikuks kaheksandik. Saame õppijale näidata ka rütmikujundite sõltumist kõneintonatsioonidest. (Näide 8)

Näide 8

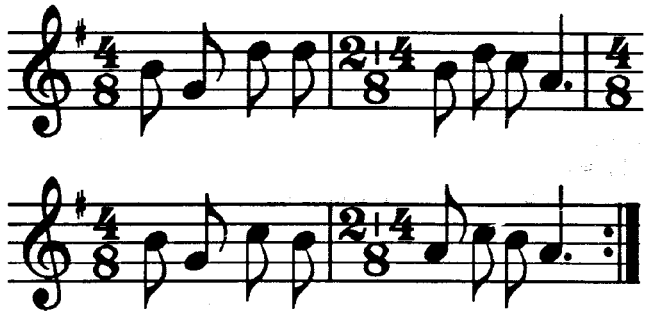

Laske marti sisse tulla!
Mart on tulnud kaugeelta.
Laske Marti sisse tulla!
Mart on tulnud kaugeelta.
Mardil küüned külmetavad.
Mardi varvad valutavad.

(Näide 9)

Näide 9

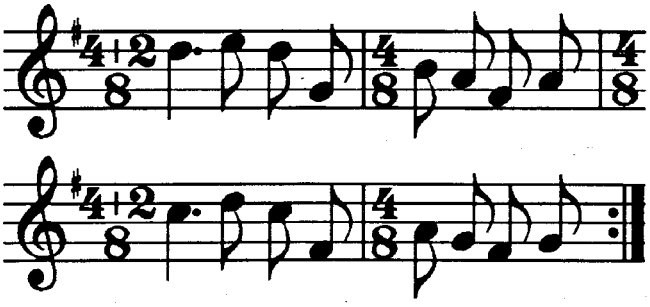

Tere, tere perekene
tere, tere naisukene

Ja veel üks suurepärane näide III pos. kinnistamiseks: (Näide 10)

Näide 10

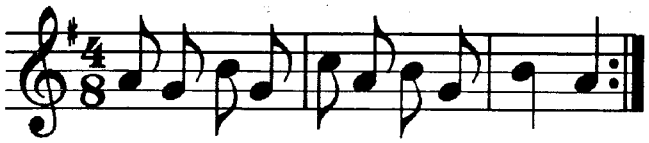

Laske märti lämmesse, märti
Märdil küütse külmeteve, märti
jalavarba valutele, märti
sõrme otsa sõeldeve, märti

Ajaliselt mardipäevast järgmine on **kadripäev.**

Algaja on selleks ajaks jõudnud ka laiemate intervallideni. Õpime intoneerima tertse ja kvarte. Selleks sobivad järgmised kadrilaulud: (Näide 11)

Näide 11

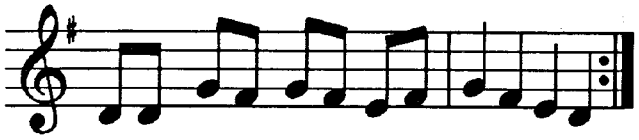

Laske Kadrid sisse tulla, katri, katri
Kadri küüned külmetavad, katri, katri
Kadri varbad valutavad, katri, katri
Kadri tulnud kauge'elta, katri, katri
alta läbi halli ilma, katri, katri

(Näide 12)

Näide 12

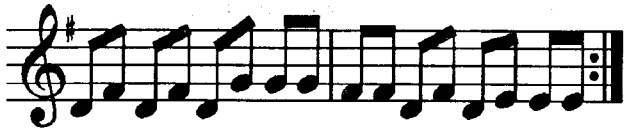

Tere, tere, perekene
Tere, tere, pihlakane
tere rehte remmelgane
sauna saarejuurikane
elu herneõisiline
talu täputeibaline

Näide 12 on mängitav ka 1. sõrmest, siis nihkub pooltoon 3. ja 4. sõrme vahele: (Näide 13)

Näide 13

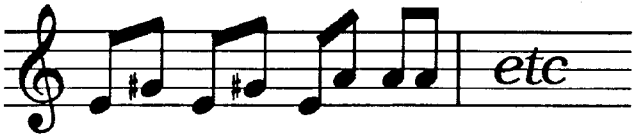

Või siis: (Näide 14)

Näide 14

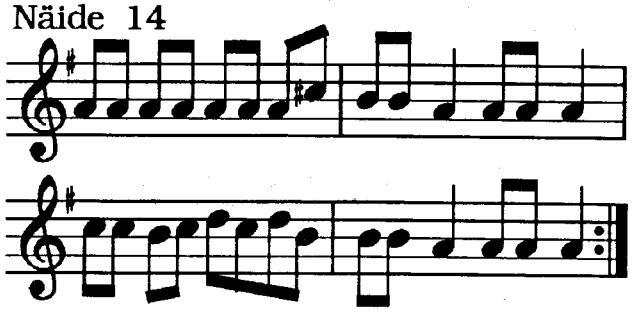

Peretütar, neitsikene, kadriko, kadriko
talutütar taimekene, kadriko, kadriko
puhu nüüd tuli tubaja, kadriko, kadriko
vana valgus hoone'esse, kadriko, kadriko

Juba rohkem oskusi nõuavad mängimiseks järgnevad näited:

(Näide 15)

Näide 15

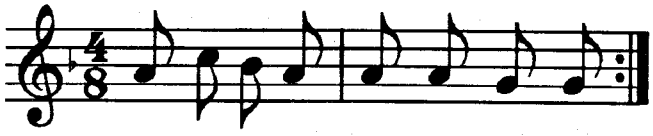

Variant

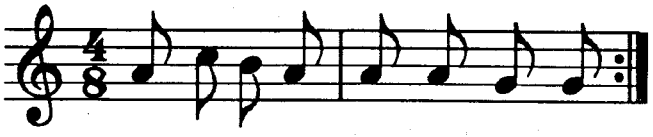

Kadri tulnud kaugeelta
üle suo, üle libeda
läbi pikke pilliruode
läbi karge kasteheina
pilliroog on pistnud silmä
kastehein on leikand kaela

Kadri käed külmetavad
sõrmeotsad sõitelevad
varbad valu tegevad
jalakahned karpelevad
laske sisse kadrikesed.

(Näide 16)

Näide 16

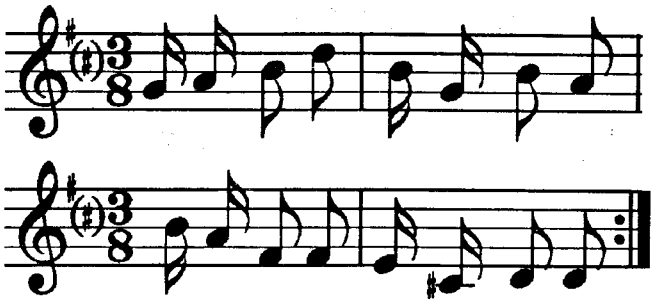

Katri kerjäb kapukaida
valge villa vetukaida
sinivilla sõrmikaida,
puuvilla puolikaida.

(Näide 16a)

Näide 16A

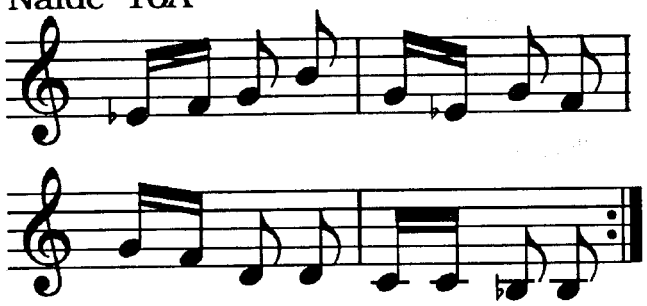

Hea kerge on mängida III positsioonis (Näide 17)

Näide 17

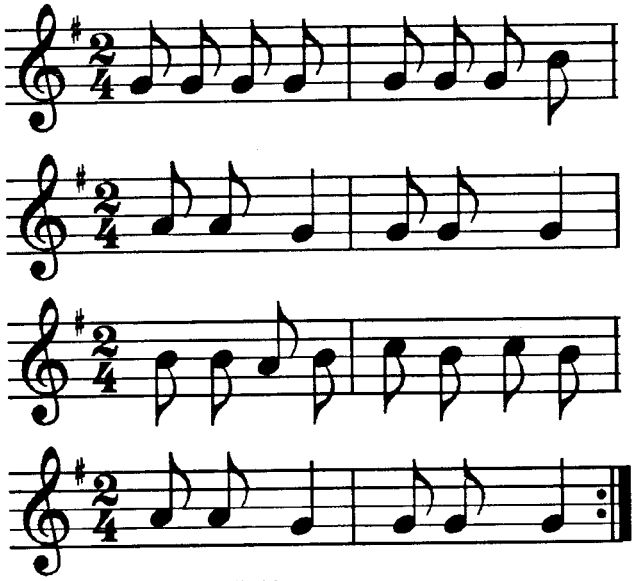

Tule, Liiso, nõsta linki,
kadriko, kadriko
Tule, Liiso, nõsta linki,
kadriko, kadriko

Lapsed, kes lugesid mardipäeva paiku rütmiühikute kaupa, võivad proovida jagu saada järgnevast (Näide 18)

Näide 18

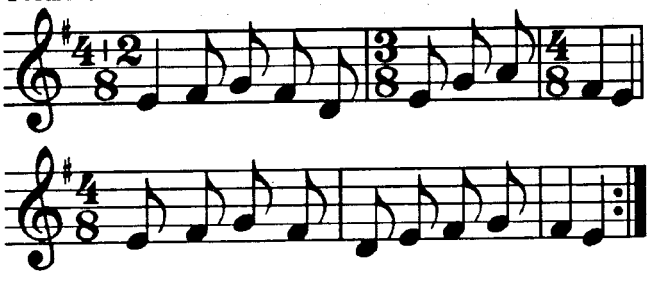

Peremiis, peremeheke, kadri
perenaene, naesukene, kadri
Tõusu üles voodeesta
sulepatjade seasta
valge linade vahelta
kirju teki keskeelta.

Jõululauludest on siin teadlikult välja jäetud populaarsed jõululaulud ("Püha öö", "Üks roosike " jne.) Neid mängitakse niikuinii. Siin on kasutatud ainult mõningaid rahvaviise. Järgnevat näidet saab mängida nii esimeses positsioonis (laskuvas käigus valmistatakse ette 4. sõrme viimases taktis), III pos. või siis teistes helistikes (näit. mib-st, fa-st II pos. jne.) (Näide 19).

Näide 19

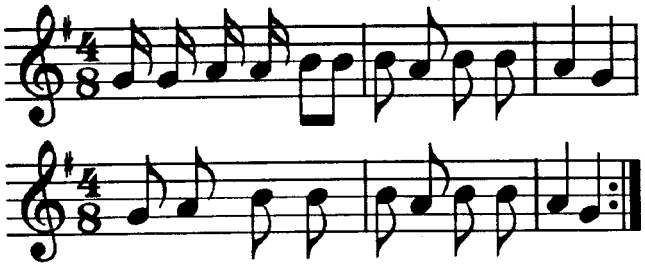

Püha oli tullu, jõulu jõuden, pühi
kalli aja kätte kaldun, pühi
teeme pühis püünussida,
kallis ajas kablussida -
aame püha püünusisse,
kalli aja kablusisse!

Talviste pühade ajal mängiti kodudes mitmeid laulumänge. Järgmine näide on suurepärane sõrme tõstmise ning terve "sõrmede mustri" korraga pealepaneku harjutamiseks. (Näide 20)

Näide 20

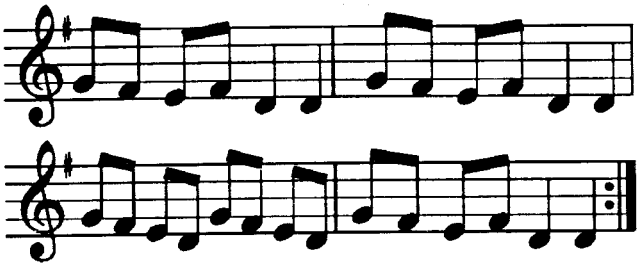

Luiged: Hani hani valge
Haned: Luige, luige ülbe
L: Kus sa käisid, kus sa käisid
hani, hani valge
H: Mererannas, mererannas
luige, luige ülbe
L: Mide sealla tegemassa
hani, hani valge
H: oma poegi pesemassa
luige, luige ülbe.

Tertside täpse intoneerimise ja hea poognaliikumise arendamiseks sobib hästi (Näide 21).

Näide 21

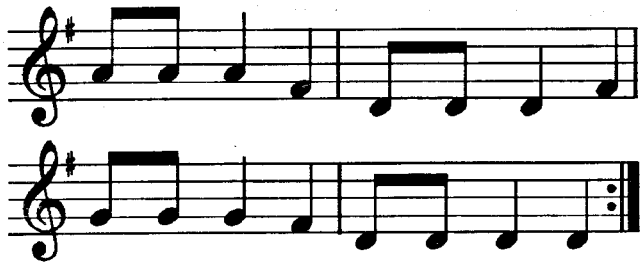

Hüppa nõela, karga nõela
Hüppa nõela ümmargune
Karga nõela, kandiline
Tee nõela terveksi

Sama ülesanne lisaks veel kõrge 3 sõrm madalamal kõrvalkeelel saavad lahendatud järgmistes näites: (Näide 22)

Näide 22

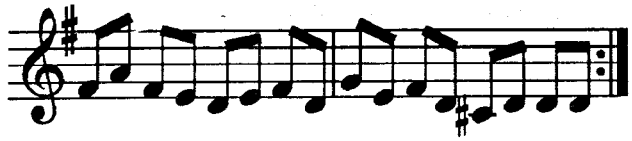

Sõua, laeva, jõua, laeva
sõua, laeva, sinna maale
kus need kuked kulda söövad
kuked kulda, kanad karda
haned haljasta hõbedat
varesed vana rahada

Vastlakommetest on meieni kõige rohkem jõudnud liulaskmise komme. Sellega ennustati linakasvu (hiljem seotud ka juustekasvuga). Liulaskmisega kaanesid soovihüüded: "Linaliugu, pikka kiudu", ka "liugu-laugu", kusjuures need hüüded dikteerisid ka vastlalaulude rütmi. Valmistati ka õlest nukk "metsik", kes pidi kodunt viidama, uskudes et koos temaga lähevad ära ka kõik õnnetused.

Väiksemate oskustega lapsed võivad mängida järgnevat kahte näidet: (Näide 23)

Näide 23

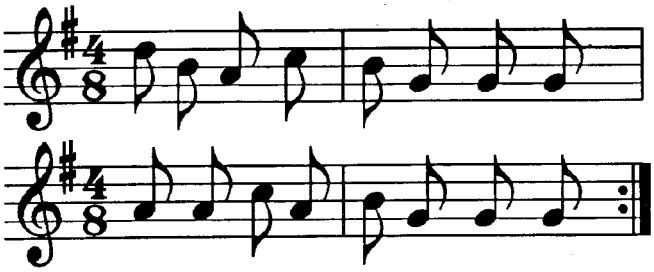

Vestelikku, vastelikku,
vastu ulos vainikella
vestelikku, vastelikku
kirjud käpukad käessa
Lina liugulaski jälle,
tudved toasistujalle,
ebemed eesajajalle.

(Näide 24)

Näide 24

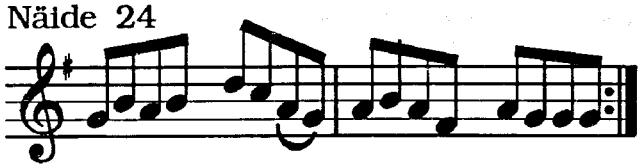

Liugu ja laugu, linad liu laskijale
ebemed eesvedajal (ebemed eesvedajal)

Järgneva näitega saame lapsele õpetada madala 4. sõrme kasutamist (enharmooniliselt), et hõlbustada järgnevalt 5. võtmist. (Näide 25)

Näide 25

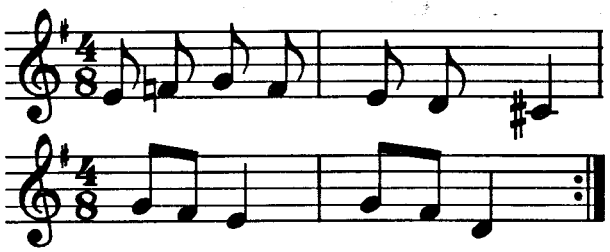

Lääme liugu laskema,
liugu, laugu,
Meie lina liupikku
liugu, laugu,
külä lina küündrepikku
liugu, laugu,
valla lina vassapikku
liugu, laugu,

Järgmises lehes räägime kevadpühade laulude ja laste mängulaulude kasutamisest.

Seniks jõudu proovimiseks

Niina Murdvee

In memoriam

Max Rostal
7. august 1905 – 6. august 1991

Oma 86. sünnipäeva eelõhtul suri Šveitsis üks sajandi suurimaid viiuli- ja aldipedagooge Max Rostal. Max Rostal alustas viiulimängu õppimist viieaastaselt, 14 aastasena sai ta Carl Fleschi õpilaseks Berliini Kõrgemas Muusikakoolis, kelle juures ta õppis kolm aastat. Järgnes hiilgav

solistikarjäär paljude kontsertreisidega Euroopas. 1927. aastal kutsus Carl Flesch Max Rostali oma assistendiks nii eratundide andmise juurde, kui ka Berliini Kõrgemasse Muusikakooli. 1930. aastal saab M. Rostal oma professuuri õigused ning lahkub Berliinist Inglismaale Guildhalli Muusikakooli, kus ta töötab järgnevad 24 aastat. Alates 1957. aastast oli M. Rostal Kölni ja Frankfurti muusikaakadeemiate professor. Elu viimased aastad veetis M. Rostal Bernis, kus ta jätkas oma pedagoogitööd.

Hästi tuntud oli Max Rostali ansambel pianist Franz Osborne'iga, kellega koos anti palju kontserte. Väga hinnatud oli ta kvartetiõppejõuna.

Eriline koht Max Rostali elus oli ESTA asutamine 1971, mille president ja hilisem aupresident ta oli.

Professor Max Rostali ärasaatmine toimus 16. 08. 1991 Berni Konservatooriumist.

CONTENTS

Endel Lippus – "Von Dem, was Einer hat"

Professor Endel Lippus in his short paper reminds us about these possibilities which Estonian players had before the war - they studied in London, Paris etc. And for comparison he reminds us about the possibilities of the post war generation - shorter or longer studies under the best Russian pedagogues. This is the richness, that makes us to apply our knowledge in advancing Estonian string playing.

Aino Riikjärv – Estonian String Teachers Association – the Member of ESTA

The delegation consisting of three members from Estonian String Teachers Association took part in the Conference of European String Teachers Association (ESTA) in Arvika, Sweden, from June 8 to 14. In the present paper the author gives review about the lectures, workshops and panel discussions that took place in the conference treating what we could overtake in our work. The board of the conference discussed the application of Estonian String Teachers Association to join ESTA. About such perspectives we can read about at the end of the article.

Lembi Mets – Seminar in London

In the paper the author gives review about colourstrings seminar in London this summer under the instruction of Geza and Csaba Szilvay. After the short review of the seminar programme the author arises the problem of relations between solfeggio and speciality important to us and the problem of teaching pupils with absolute pitch in relative system. The author points out essentiality of ensemble playing in elementary step and speaks about the possibilities to perform immediately as a soloist on the background of ensemble (orchestral) playing. At the same time the author asserts that each pedagogue finds still his own way in teaching.

Mati Põdra – Ten Days in Luunja

The chairman of the First Summer Academy Mati Põdra describes the summer courses of Estonian Youth String Orchestra in Luunja, speaks about the problems arisen and gives the programmes of concerts and lectures taken place.

Olavi Sild – In praise of sightreading.

Three reasons have been asserted in this article to show why regular sightreading is indispensable in studying violin playing.

1. As sightreading represents the tightened model of the whole process of interpretation concerning time and contents, then specially in it the plusses and minuses in the work of teachers and pupils can be seen very clearly. So sightreading is the exclusive method of "pedagogical diagnosis".

2. If we have the concrete aim to solve the technical - musical problem concerning fingering, phrasing, bow and choice of touch, sightreading becomes effective stimulator of professional cogitation.

3. Sightreading is complex general training of psycho - physical playing apparatus of the violinist. Based on neurophysiological data we can affirm, that sightreading as "contact with unexpected" makes central nervous system apply additional resources every time, that finally widens pupils' flexibility and ability of mastering.

Niina Murdvee – Why not traditional song?

The author emphasizes the necessity of teaching violin playing not separately but contextually with Estonian culture. One of the possibilities is to use the customs of red - letter - days , St. Martin's Day, St. Catherine's Day, Christmas, Shrovetide, Easters. The children can play the traditional songs on the violin. Estonian folk songs with their short tunes and many verses are ideal to solve a concrete problem of instrument playing. There are examples in the paper according to red - letter - days concerning tunes of different levels of difficulty for using in different steps of development.

In Memoriam – Max Rostal 1905 - 1991

A brief reminder of the life and creative work of one of the greatest violin and viola pedagogue.

Eesti Keelpilliõpetajate Ühing /
Estonian String Teachers Association

130 Vabaduse Avenue
Tallinn 200 009
Estonia

© 1991 Eesti Keelpilliõpetajate Ühing

EESTI KEELPILLIÕPETAJATE ÜHINGU LAUALEHT Nr. 2, OKTOOBER 1991
Tir. 200